

Opening 6^e Pieter Hennipman Diner, 16 maart 2016

Jan Middendorp

Namens de Pieter Hennipman Stichting heet ik u allen zeer welkom op het zesde Pieter Hennipmandiner. Een warm welkom voor onze sponsors: de UvA, Wilgenhaege, van Doorne en Triodos bank. Warm welkom ook Prof. **Hoogduin** en Lord **Desai** de sprekers van vanavond. Een speciaal woord van dank voor ons meest seniore bestuurslid die er altijd weer in slaagt qua geest en actiebereidheid het jongste bestuurslid te zijn: Professor **Heertje**. Arnold en ook Betty fijn dat jullie er weer zijn.

Ik wil u bij wijze van korte inleiding op de avond even meenemen naar wat er hede ten dage, nu gebeurd op de financiële markten, iets zeggen over de monetaire politiek om dan een brug te slaan naar de geschiedenis van onze mooie wetenschap: de economie. Op dat punt zijn, er vermoed ik zoveel vragen opgekomen dat ik snel en met veel trots de sprekers van vanavond bij u aankondig. En dan komen er vanavond, dat beloof ik u, ook nog antwoorden.

We leven in uitzonderlijke tijden. Buiten de opkomst van dhr. **D. J. Trump** in de verkiezingsrace in de Verenigde Staten geldt dat zeker ook monetair-economisch. Gisteren werd in Londen meer dan GBP 9 miljard aan nieuwe obligatiemissies aangekondigd. Het grootste dagvolume sinds mei vorig jaar. Emitteren! Zo was de conclusie van de handelaren in de *city* omdat er een prijs insensitieve koper op de markt was toegetreden: de ECB¹. De ECB die vorige week aankondigde bedrijfsobligaties op te gaan kopen. ECB President **Draghi's** woorden van vorige week hebben dus zichtbaar en direct effect. De verklaring waarin een prijsinsensitieve koper voorkomt roept wel vragen op. Vooral vragen over *unintended consequences* van dit soort centrale bank actie. Wellicht komen we daar vanavond nog over te spreken.

President **Draghi** zei bij de aankondigingen ook: *dat dit het was voor wat betreft de rente*. Meer zit er niet in het rente instrument. Niet verwonderlijk als de refirente op 0% staat. Er wordt al druk verder gedacht door de onorthodoxen op het monetaire terrein onder ons. Monetair financieren van overheden komt eraan.

Het monetair activisme nu is daarmee in intensiteit vergelijkbaar met het op **Keynes** geïnspireerde activisme in de jaren vijftig, zestig en zeventig van de vorige eeuw. Bijzondere analogie wellicht maar als we die even vasthouden waar zijn we dan? Zijn we in 2016 qua monetaire politiek op het punt in de jaren zeventig waar vraaggestuurde stimulusbeleid strandde? Wie zijn de **Den Hartog** en **Tjan** van onze tijd? ²

Er wordt meer dan ooit van centraal bankiers verwacht, daarom zijn de prikkels waardoor zij gedreven worden en mogelijkheden die ze hebben van belang om te begrijpen. Hebben we daar echt zicht op en kunnen we iets met de kennis die we hebben in de economische politiek?

De geschiedenis van het economisch denken is - zoals Professor **Hennipman** niet moe werd zijn leerlingen voor te houden - wat dit soort vragen betreft een rijke bron. Een rijke bron van tegenstrijdige inzichten, dat wel. In Nederland konden **Holtrop** en **Witteveen** er in 1954 niet over ophouden, die interactie tussen de reële economie en het monetaire.³ **Witteveen** had zijn vertrouwen in het renteinstrument al vroeg verloren. DNB President **Zijlstra** concludeerde in 1982 dat "De

¹ Financial Times, *European corporate bonds sales surge in anticipation of purchases by ECB*, pp 15 en 30, 16 maart 2016

² Den Hartog en Tjan haalden in de jaren zeventig met hun jaargangen model de focus weg van de Keynesiaanse vraaganalyse in de Nederlandse beleidsdiscussie. Zie Hartog den, H. en H.S. Tjan (1976), 'Investments, wages, prices and demand for labour', *De Economist*, 124(1-2), 32-55.

³ Koopmans, J.G. en M.W. Holtrop, H.J. Witteveen en J. Tinbergen (1955), *Monetaire Uiteenzettingen*, overdruk uit Economisch-Statistische Berichten.

geldhoeveelheid [...] in de volkshuishouding een gewichtig beleidsinstrument naast andere is, zoals begrotingsbeleid, loon- en prijsbeleid".⁴

Vanavond kunnen we de hele potentiële beleidsmix doornemen. Met de twee sprekers hebben we wetenschap, politiek, centraal bankieren en zelfs de financiële markten aan tafel. Professor **Hoogduin** is hoogleraar in Groningen, voormalig centraal bankier en bestuurder bij onder andere de *London Stock Exchange*. Hij kent de beleidsdialoog en de financiële markten als geen ander vanuit verschillende bestuurlijke verantwoordelijkheden. En als je een bundel met nagelaten artikelen van oud DNB directeur **G.A. Kessler** koopt op *boekwinkeltjes.nl* kom je hem ook tegen als auteur. Professor **Hoogduin** zal spreken over: *wat is er met ons geld en financiële systeem aan de hand?*

Dadelijk spreekt eerst Lord **Meghnad Desai**. Lord **Desai** is emeritus professor aan de *London School of Economics* en politicus. Als Baron **Desai** of St Clement Danes is voor het Engelse labour lid van de *House of Lords*. Lord **Desai** werkte van 1965 tot 2003 op LSE. Hij publiceerde over econometrie, macro-economie, ontwikkelingseconomie, politieke economie en marxistische economie. Dat laatste was niet het favoriete onderwerp van veel van zijn collega's op de faculteit maar het mocht, zo begreep ik op LSE recent, omdat de rest van zijn werk zo baanbrekend en waardevol was. Het houdt niet op als ik hier probeer zijn werk te benoemen. Zijn publicaties over economie bedoel ik dan - hij schreef ook over Indiase film en de novelle *Dead On Time*. In 1981 publiceerde Lord **Desai** *Testing Monetarism*. De conclusies waren *distastefull* voor beleidsmakers en monetaristen maar in de academische gemeenschap zouden deze, zo voorspelde **J.G. Nellis** in een boekbespreking, een cruciale en zeer belangrijke bijdrage worden.⁵ Slechts één voorbeeld uit vele. Ik ben heel trots dat Lord **Desai** hier is vanavond en zeer benieuwd naar zijn bijdrage over *Reconstructing Macroeconomics After the Crisis*.

⁴ Zijlstra, J. (1990), Levensbericht M.W. Holtrop, in: KNAW jaarboek 1990, Amsterdam, pp. 136-146).

⁵ Nellis, J. G., Boekbespreking: Testing Monetarism, *The Economic Journal*, Vol. 92, No. 366 (Jun., 1982), pp. 417-419.

